

У наймах (скорочено)

Михайло Яцків

У центрі твору – пастушка Олена, наймичка, що працює на сім'ю ґаздів. Мати Олени давно померла, у дівчини є лише старенька бабуса і батько. Ґаздиня Василиха, на яку працює Олена, жорстока і зла жінка, вона щодня б'є дівчину і завжди незадоволена її працею. Чоловік ґаздині, Василь, теж боїться свою жінку, як вогню. Єдиною розрадою в житті дівчини є коханий Степан, який часом приходить до неї. Степан теж має нещасливу долю, але це розумний і здібний хлопець, який усюди дасть собі раду.

Вже кілька ночей Олена лежить без сну. Вона думає, що хоча вона і працює у наймах уже кілька років, але досі ще не мала своїх власних черевиків. На ранок вона іде до міста і замовляє у шевця черевики. Після цього в Олени лишилося ще трохи грошей, але вона, хоч і голодна, віддає їх за кусок перкалю в квітки: "Буде запаска,— подумала.— Волю три дні не їсти, а вбратися. Як я голодна, то ніхто цього не бачить, але як не вбрана, то скажуть: "Он, дивіться, пішла якась ледащиця".

Через тиждень бабуня нарешті принесла Олені її чобітки. Олена не могла натішитися ними. Легкі, з м'якої шкіри, з блискучими підківками. Олена сховала їх до комори, і вирішила, що буде взувати лише при крайній потребі, адже ноги "не сходяться", а чобітки можна швидко знищити.

Побачивши це, зла Василиха лише сказала: "— Ну, ну, нехай мені роботи не робить, а з чобітками пеститься, то я їй ті гордощі з голови вижену. Нехай лише зима прийде!"

Настала зима. Одного вечора Василиха загадала Олені сходити вдосвіта за мукою в місто. Дівчина зауважила, що не має теплого одягу, але ґаздиня все одно розбудила її невдовзі після опівночі. Вийшовши в холодний ранок Олені шкода стало себе, що працює тяжко, але ні до чого не дослужилася. Дорога до міста вела через річку. Льоду нема, воза не видно, чекати нема як на морозі... Брести у чоботях зле — замерзнуть на ногах. Врешті дівчина вирішила зняти чоботи і перейти річку босою. На зворотному шляху з міста, її перевіз через ріку якийсь співчутливий чоловік. Дівчина ледве дійшла до будинку ґаздів і впала на лаву.

Після цього Олена сильно захворіла і не вставала. За дівчиною прийшла доглядати бабуса. Весна настала, а здоров'я Олені не поверталось. З кожним днем дівчина все більше в'янула. Врешті Олена померла. Батько Олени тяжко переживав втрату дочки. Він згадував Оленину матір, думав про несправедливість життя і про те, що бідна людина нічого не досягне у цьому жорстокому світі: "Чув на собі драну сорочку і латаний сіряк, і здавалось йому, що вони також нещасливі. Заломив руки і бився головою об стіну".